

Numărul 29

Oradea-mare 30 iulie (12 august) 1906.

Anul XLII

Apare duminică. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ pe an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Minciună-i tot.

Un câpătâiu barem aveam,
Aveam și eu o casă —
Și-o sfântă dragoste de neam.
Azi? — n'am nici țăndără de geam...
E lung pământul, ceru-i mare,
Și-aproape-i drumul de pierzare.
Incolo? Ce-mi mai pasă!

Un dor, un ideal? Povești,
Pe cari le spun bătrânii.
O viață 'ntreagă să muncești
Purtat de legi mecanicești?
E lumea rea, băiete, n'o știi,
Ajung la ceva numai proștii —
Preț n'are truda mâinii.

Nici mintea astăzi n'are preț,
Nici cinstea — ci minciuna.
De ești mișel și ești isteț,
Ești cel mai mare precupeț.
Te 'nvârți perfect, cum ție-i place,
Și unde tu vrei, faci conace,
Și finta-ți e tot una.

Dar ce fac alții? Ce-ai cu ei?
Ei sbată-se 'nainte.
Pe lângă bine-s mititei,
Tu nu te-oprești, decât la zei.

S'ajută? De ce ți-ar fi în fire?
E moft scriptură și psaltire —
Tu singur ești cuminte.

Dripește tot ce vrei și poți
Și-ți bate joc de lume.
Virtutea? Faptă de iloți,
Slăvește-i pe haini și hoți,
Pe cei deprinși de mult la muncă
Inzultă-i, ura ta le-aruncă,
Și fă-i eroi de glume.

Ești tu. Și tu-ți ești Dumnezeu.
Iar ce rămâne?... Praf și iască.
Ce ești: creștin, ori ești: ateu?
„Mă vezi? Așa cum sunt, sunt eu!”
Dispreț să-ți poarte pururi fața.
E deamnă mai de mult viața
Și lumea calicească!?

Aveam și eu odat' de gând,
Să fac tot lucruri bune.
Dar știi acum al lumii rând
Și 'n viitor privesc răsând.
Minciună-i tot, ipocrizie —
Și ce va fi de-acuma, fie,
Celce visează azi, nebun e!

Pavel G. Țăran.

Scrisoarea.

A înserat. Cele de pe urmă raze de soare, încet și pe nevăzute, s'au pierdut după nucul din fundul grădinei. Un vânt lin apoi s'a apucat să se joace cu frunzele arborilor, cari trezite din amorțeala de care întreaga zi au fost stăpânite, au început să se miște, să dea semne de viață, șoptind între ele, aci mai încet, aci mai cu zgomot. Ramurile arborilor sunt pustii, veselul ciripit al paserilor a încetat, căci micile făpturi, îndată după ce soarele a apus, s'au grăbit la cuiburile lor, ca întotdeauna, când simțesc venirea toamnei.

Moș Vasile șade pe prispa căsii. E adâncit în gânduri. Privirea lui rătăcește de ici-colo prin curte; vede cum un mânz joacă împrejurul lui Bălan, credinciosul câne, șchiop de un picior; cum vițelul, legat lângă mamă-sa de ieslea de sub dud, neîncetat se zbate, cu gândul să rupă ștreangul, ca să mai sugă; cum cei doi călușei, legați la cocie, rumegă fânul, ce umple toată curtea de un plăcut miros.

La o vreme, un suspin greu i-a eșit din piept. Și-a trecut slaba-i și osoasa-i mână peste întunecata-i frunte, ca și când ar fi vrut să-și alunge negrele gânduri, ce-l chinue, apoi mai mult în sine a zis:

— Tudorică mâne dimineața ne părăsește, se duce la cătănie. Trei ani de zile e vreme lungă, foarte lungă... Și eu sunt bătrân, un șir lung de ani îmi apasă umerii; sunt neputincios, nu mai pot ținea coarnele plugului, cum le țineam odinioară, când eram tânăr, și aveam putere în oase... Moșioara noastră rămâne pustie, rămâne ca un om în doaga morții, căci ce pot face eu?... Ucigătoare durei îmi cuprind inima, de câte ori gândesc, că puțină noastră agoniseală încetul cu încetul o să se risipească. Da, o să se risipească, astăzi mai puțin, mâne mai mult, până când odată, nu o să mai rămână nimic... Și durerea mea cu atâta e mai mure, căci nu am uitat multele năcazuri și neajunsuri, cu cari la tot pasul am dat piept, până ce, ca tot bunul creștin, am adunat și eu ceva, ca să nu mor de foame, pe drumuri... Am ramas doi frați orfani, eu și bietul Ghiță. Părinții noștri au murit săraci, nu ne-au lăsat nici o avere. Poate că așa ni-a fost ursita. Am muncit astăzi la unul, mâne la altul, și Atotputernicul mi-a ajutat să adun ceva. Bietul Ghiță a trecut granița, s'a dus în Țara Românească. Au trecut patruzeci de ani de atunci, și nici odată nu am auzit vre-o veste dela el. A murit sârmanul, căci altcum ar fi dat vre-un sămna de viață... Porunca împărătească e aspră, ea trebuie să fie împlinită. Nu mi-ar părea rău dacă aș mai avea alt fecior... Dar bun e Dumnezeu, va purta El grije de noi și de Tudorică...

Din stânșii ochi a lui moș Vasile lacrimile și-roaie curgeau. Și-a îngropat apoi fața în mâni, a închis ochii, și sta nemișcat, ca și când focul vieții s'ar fi stâns din el.

A stat așa, până când baba Dochia s'a apropiat de el, lăsându-și ușor mâna pe umărul lui, căci văzându-l în ce stare e, nu a avut curaj să-l agrăiască. Moșneagul, ca trezit dintr'un vis urit, cu frică și-a deschis ochii, nedumerit s'a uitat în jurul seu și a murmurat:

— Tu ești, babo?

— Eu sunt, moșule...

Amândoi au tăcut. Li-eră groază să vorbească.

După o lungă tăcere, moș Vasile a întrebat:

— Tudorică și Floarea, încă n'au venit acasă?

— Nu.

— Spusu-le-ai să meargă la toate rudeniile, să-și ia remas bun dela toți?

— Le-am spus.

— Bine ai făcut.

— Trei ani de zile e vreme așa de lungă... Cine poate ști ce se poate întâmplă?

— Taci, babo, și nu vorbi așa. Mai bine, roagă-te și tu lui Dumnezeu, că Tudorică, la vremea sa, să se întoarcă acasă, în pace și sănătos. Nu e iertat să ne pierdem credința în Dumnezeu.

Baba Dochia, cu ochii scăldați în lacrimi, a suspinat:

— Doamne, ce ne facem noi? Numai un fecior avem, și și pe el ni-l răpesc...

— Nu-i vorbă, e lungă vreme trei ani, dar bine că nu e mai mult, cum a fost nainte vreme.

— Inima mi se rupe de durere, de câte ori văd pe biata Floare. De niște săptămâni de zile n'am mai văzut-o veselă, cum a fost altădată. Ba de multe ori am aflat-o în grădină. Plângea acolo, ca să n'o vadă nime. Nu știu ce o să se aleagă din ea?

— La început o să-i fie mai greu, dar încetul cu încetul o să se împace cu ursita.

Intr'acestea, Tudorică, după ce și-a luat remas bun dela toate rudeniile, împreună cu nevastă-sa, cu Floarea, a venit acasă.

După ce a schimbat câteva vorbe cu moș Vasile și baba Dochia, a mers cu Floare în grădină, sub bătrânul nuc.

— Spune-mi, dragă Floare, întotdeauna mă vei iubi tu pe mine? Imi rămâni credincioasă?

Floarea, în loc de răspuns, a izbucnit într'un plâns dureros.

Mai târziu a zis:

— Intotdeauna, și ziua și noaptea o să ridic rugăciuni la cer, ca sănătos să te întorci acasă.

— Atunci cei trei ani de zile vor trece mai îngrabă.

— Gândul meu întotdeauna la tine o să fie, Tudorică. Voi sta de povești cu florile, și împreună ne vom ruga, ca dulcele ceas al revederii să nu ni se pară așa de lung, să fie scurt, să vină cât mai îngrabă.

În dimineața zilei următoare, Tudorică și-a luat remas bun dela nevastă și dela părinți, și a plecat la Mostar, de unde numai după trei ani de zile o să se reîntoarcă.

* * *

E vară. La toamnă se împlinesc trei ani de zile, de când Tudorică e la oaste.

Floarea, moș Vasile și baba Dochia, cu mare neastâmpăr așteaptă scurgerea lunilor ce-i mai desparte de Tudorică.

Intr'o seară, după ce moș Vasile, împreună cu Floarea, s'au întors acasă dela holdă, cu cea de pe urmă cocie încărcată cu grâu, și după ce baba Dochia a închis poarta, s'a apropiat de moș Vasile și Floare, și răpită de bucurie, a zis:

— A venit scrisoare dela Tudorică...

Pe fața lui moș Vasile și a Floarei, s'a întipărit câte o rază de nemărginită fericire.

În clipita următoare însă, fața moșneagului și-a luat înfățișarea posomorâtă de mai nainte, și cu neîncredere a zis:

— Nu glumești, babo?

— Doamne ce vorbești moșule...

Moș Vasile a dus caii în grajd, le-a aruncat un braț de fân, apoi a mers în odaie.

— Floare, aprinde opăițul, a zis ei.

După ce Floarea a aprins opăițul, baba Dochia a deschis dulapul și a luat scrisoarea.

Moș Vasile cu amândouă mâinile a apucat scrisoarea, s'a apropiat de masă și ducă du-o la ochi, a îngânat:

— E dela Tudorică... li cunosc slova... Răutăciosul, m'a făcut să aștept așa de mult... Mă duc la părintele, ca să cetească scrisoarea...

S'a spălat pe față și mâni, și-a schimbat albiturile și a eșit din casă.

Baba Dochia a strigat în urma lui:

— Nu zăbovi mult, moșule...

Părintele, după ce a citit scrisoarea, a zis:

— Moș Vasile, scrisoarea asta ți-a adus o veste — o veste foarte tristă...

Moșneagul, buimăcit s'a uitat la popa.

Nu a putut grăi nici o vorbă.

— Tudorică, nainte cu trei săptămâni de zile, a căzut de pe cal, și și-a frânt piciorul stâng, pe care apoi i-l-au tăiat medicii...

Moș Vasile, ca mușcat de viperă, s'a ridicat de pe scaun, vreme de o clipită, cu ochii sticloși s'a uitat la popa, apoi a izbucnit într'un plâns sfâșietor de durere...

Alex. Tințariu.

Eu nu am cunoscut.

*Eu nu am cunoscut iubirea
Cu patima și focul ei —
Tu ai venit pribeag de-aira
Și ai privit în ochii mei.
Și m'ai cuprins ușor de mână
Și mijlocul mi l'ai cuprins;
De-atuncia nu mai sunt stăpână
Pe sufletul de foc aprins.*

*Eu nu am cunoscut ce-i dorul,
Tu ai pornit în lumi pribeag
Și-atunci m'a străbătut fiorul
Și 'n zare tainele m-atrag...
Aș vrea să mi te rup din zare
Cu focul ochilor cumiști
Și de-am greșit să-ți cer iertare,
Să mă sâruiți, să mă aliniți...*

*De cântec nu am ținut seama,
Tu mi-ai cântat un cântec lin,
Cum cântă fericită mama
Când fături-leagăna la sin.
Amurgu 'mbrățișază zarea
Și-atâtea sfinte melodii
Spre mine își pornesc cărarea
Și cânt duios în nopți pustii.*

*Și n'am știut ce-i plânsu 'n viață,
Iar astăzi plâng atât de des,*

*Căci tu ai plâns în a mea față
Și plânsul tău l-am înțeles.
Și brațele-mi întind trudite
Din taina sării să te strâng —
De ce nu mi-ai spus tu, iubite,
Durerca mea cum s'o înfrâng?*

I. U. Soricu.

Rachitismul.

Este o boală foarte răspândită printre copiii poporației noastre, și aceasta datorită numai și numai nechibzuinței omenești și în special greșelilor chiar fără voie a părinților sau acelor însărcinați cu creșterea și îngrijirea lor. Pare că vocabularul vulgului nu conține încă cuvântul propriu al acestei boli; noi o numim *Rachitism* dela cuvântul latin *rachis* (șira spinării) pentru că boala aceasta se crede că are o predilecțiune deosebită pentru diformațiuni ale șirei spinării. În realitate copiii afectați de dânsa se resimt în întregul lor sistem osos: oasele capului, peptului, mânilor, picioarelor sufer, sunt întârziate în dezvoltarea lor și predispușe la diformațiuni, care cu timpul, dacă sunt lăsate la voia întâmplării, devin incurabile. Starea vicioasă a oaselor aduce cu sine turburări ale organelor interne: plămâni, ficatul, splina și intestinele fiind împedecate în funcționarea lor, copiii sunt totdeauna bolnăvicioși.

Iată o boală unde arta noastră a scăpat de campaniile obicinuite contra micilor ființe, microbii, căci până azi cu toate recunoașterile întreprinse, acești dușmani internaționali nu au putut fi descoperiți. Ceea ce se știe este că rachitismul rezultă mai totdeauna din degenerarea organismului, din cauza insuficienței elementelor trebuincioase dezvoltării corpului, și în special prin lipsa *varului* necesar întăririi oaselor și și aceasta datorită numai hranei nepotrivite și de rea calitate, ce se dă copiilor în primii lor ani.

Hrănirea artificială a copiilor, adecă când ei sunt siliți să renunțe la eselența hrană pe care le o procură sinul mamei sau al doicei, le deschide imediat trista perspectivă de a cădea la discrețiunea semenilor sei spre a fi hrăniți; căci în scara zoologică nici un animal nu e mai neputincios ca puilul speciei umane. Trebuie să mărturisesc că de câte ori mă găsesc (și aceasta din nenorocire se întâmplă foarte des) în fața unui copilaș rău hrănit, nu mă pot opri de a nu-mi face următoarea reflexiune: „sermanul, dacă natura l-ar fi înzestrat la începutul existenței sale cu puterea suficientă de locomoțiune și cu mai multă inteligență, de sigur că în virtutea luptei pentru existență, el ar fi silit să-și găsească o hrană potrivită cu trebuințele sale. Fatalitate însă, îi lipsesc aceste calități și... este supus unui regim din pricina căruia mai înainte sau mai târziu, cade jertfa generosității celor mai tari!

Omul înainte de a fi *omnivivor*, începe prin a fi, ca toate mamiferile, *univivor*, hrănindu-se numai cu lapte și ori de câte ori va fi înlocuit cu alte elemente nepotrivite cu etatea lui, sănăteata-i va fi zdrucinată. Laptele mamei e cel mai prețios aliment al copiilor și, dacă din împrejurări neprevăzute muma va fi silită să

renunțe de a-și lăpta singură copilul, va recurge la lapte de vacă, pe care-l va da cu lingurița sau cu ceașca, ferindu-se de *biberon*, căci acest instrument modern a omorât mai mulți copii decât praful de pușcă aduși.

Să mi se ierte această digresiune și să revin la cauza cea mai frecventă care produce rachitismul. Momentul cel mai propice când copiii sunt expuși de a contracta această boală, e după întărcare.

În general mumele neținând seamă, că gingașul stomac al copiilor nu poate mistui alte substanțe decât lapte, *le dau de toate*, crezând în iubirea lor că le aduc servicii, și mai totdeauna cu avizul și după îndemnul celor mai bătrâni. Aceștia în pretinsa lor experiență susțin cu multă convingere „că așa au crescut și ei copiii lor” cari, fie zis în trecut, au fost mulți la număr, în viață însă sunt foarte puțini, dispariția celor absenți neîntrând la socoteală. Stomacul bietilor copilași neputând mistui substanțele ce i-se ofer, e pus în neputință de a pregăti elementele trebuincioase pentru întreținerea organismului care va depiere; și ei devin *rachitici*.

ȘEZĂTOAREA.

Copiii ce sufer de această boală au aspectul următor: Corpul lor ca grăsime și musculatură e slab și în special scheletul e foarte puțin dezvoltat, e mic și contrastează cu capul care e mare, cu fruntea eșită înainte, oasele capului moi și bărbia mică. Fontanela (moalele capului) deschisă chiar după vârsta de doi ani. Dinții apar târziu; în loc ca erupția să se facă între 6-7 luni, ei nu ies la iveală decât la 15 luni și atunci neregulați, cu tendință de a se încăleca, fragili și se sfarmă lesne. Gingeile rămân umflate, împănate de rădăcini, dând copilului un miros neplăcut din gură. Pieptul e strâmt la partea de sus luând forma pieptului de cucuș, iar coastele de jos se resfrâng în lături, din care pricină pânțele se turtește ca la broaște, devine mare și în disproporție cu restul corpului. Brațele sunt nodoroase în dreptul încheeturilor având aerul de brațelele. Membrele inferioare sunt totdeauna sucite, formând arcuri foarte pronunțate, descriind o elipsă și copilul e silit să umble clătănându-se. Altă dată oasele acestor membre

se strâmbează în sens contrar, adică genunchii se apropie, se lipsesc în timpul mersului și gambele se depărtează în lături, ceea ce face că acești copii umblă cu mare greutate.

Toate aceste diformțiuni aduc cu dânsese, cum a'n mai spus mai sus, boalele de plămâni cari sunt comprimați în coșul pieptului de coaste; boale de stomac și de mațe din cauza turtirei și lățirii pântecelui, în care ne mai fiind bine susținute își perd echilibrul și funcționarea lor se împedică. Copiii rachitici dar, sufer foarte des de bronșite, de diarei și de boli de inimă. — Sunt foarte lacomi la mâncare, dau o preferință deosebită substanțelor făinoase, mănâncă foarte multă pâine și sufer de o sete mare și beau apă neconținut.

Deci ori de câte ori copilul după ce e întărcat, e rău hrănit dându-i-se afară de lapte și alte mâncări, el devine neliniștit, plânge fără cauză, freacă capul de perini, asudă mult; când constipația alternează cu diarea, când varsă prea des, când nu are destulă putere de a se sprijini pe picioare, când dinții apar mai târziu și oasele capului rămân moi, fără ca moalele capului să se închidă, când capătă noduri la încheeturile mâinilor și la glesnele picioarelor: mama nu va întârziă a recurge la ajutorul medicului, care despunând de mijloace de a ataca răul la începutul lui, va împedecă producerea nenorocitelor diformități, căci mai târziu când oasele sunt deja consolidate, orice intervențiune devine inutilă și boala e incurabilă. În acest caz copiii vor fi victima neglijenței părinților, cari la rândul lor vor avea conștiința neîmpăcată și-și vor reproșă totdeauna.

Și cu atât mai mult vor fi vinovați, cu cât fie-care părinte e în stare a-și da socoteală de suferințele copilului chiar dela început. Mumele în special care zilnic își îmbracă sau își scaldă copilul, sau cari asistă la aceasta, dacă vor observă o lipsă de simetrie a oaselor sau vre un defect de atitudine a corpului copilului, — vor luă imediat măsuri pentru a-l pune la adăpost contra diformităților pe cari le-am expus mai sus.

S. C.

Băieții.

De *Cehoff*, traducere din rusește.

— Ionel a venit! strigă cineva din curte.
— Domnișorul Ionel a venit! țipă Natalița, întrând fuga în sufragerie — Ah Doamne!
Toată familia Koroleff, care din ceas în ceas așteptă sosirea lui Ionel, năvăli spre fereastră. Lângă scară se oprise o sanie, o ceață albă se ridică de pe caii cei albi. În sanie nu mai eră nimeni, căci Ionel intrase în sală și cu mâinile lui roșii de frig, își scoțea gluga din cap. Mantaua lui de licean, chipul, șoșonii și până și părul de pe tâmpile îi erau acoperite de brumă și-i eră așa de frig, încât uitându-te la el te luau fiori, par'că-ți venia să zici „Brrr!”... Mama

și mătușa îl îmbrățișau și-l sărutau. Natalia s'a așezat jos, ca să-i scoată șosonii, soriarele lui țipau, ușile se deschideau și se închideau cu zgomot, și tatăl lui Ionel veni și el fuga în sală, îmbrăcat numai cu jiletca, cu un foarfece în mână și strigă speriat:

— Te-am așteptat și eri. Ai venit bine? Doamne sfinte! dar lăsați-l să-mi zică și mie bună ziua! Nu sunt tatăl lui?

— Hău, hău! lătră Mylord, un câne mare negru, care lovia cu coada pe toți.

Totul se amestecă într'un singur glas de bucurie, care ținu vre-o două minute. După ce trecu înțaiia furie a primirii, familia a luat seamă că pe lângă Ionel mai era în sală un băiat, cu glugă și pled, aco-

și bea ceaiu. Razele soarelui de iarnă, pătrunzând prin geamurile înghețate, făceau să strălucească samovarul și se scaldau în ceaiul din cești. În odaie era cald și băieții simțiau cum frigul câte nițel lasă loc căldurii.

— Iată încurând și Crăciunul! zicea încet tata, făcându-și o țigară... Și par'că eri era vară și mama plângea, când te-a petrecut la gară. Și iată că ai și venit... Timpul, frate, trece repede! Nici nu te gândești, cum vin bătrânețele. Domnule Ceapoff, mâncați, vă rog! Fiți ca la dvoastră acasă.

Cele trei surori ale lui Ionel, — Catia, Sonia și Mașa, — cea mai mare era de unsprezece ani, — sedeau la masă și nu-și luau ochii dela prietenul lui Ionel. Ceapoff era de aceeași vârstă și tot așa de nalt

O LUPTĂ ÎN RESĂRIT.

coperit și el de brumă. Sta nemișcat în colț, în umbra blănei celei mari, atârnată în cuiu.

— Ionel, cine-i băiatul? întrebă mama încet.

— Ah, își adusă aminte Ionel. Am onoare să vă recomand pe tovarășul meu Ceapoff elev în clasa II-a gimnazială... L-am adus să petreacă Crăciunul la noi.

— Cu mare plăcere, poftiți! zise vesel tata. Scuzati-mă sunt ca acasă, fără redingotă... poftiți! Natalia ajută pe d. Ceapoff să se desbrace! Doamne! Dar dați afară pe blăstămatul de câne! Nu ne mai lasa în pace!

Încurând Ionel și pretinul lui, zăpăciți de primirea sgomotoasă, și stacojii încă de frig, erau la masă

ca Ionel, dar nu era gras și alb, ci slab, oaches și cu fața acoperită de pistrue. Părul lui era zbârlit, ochii mici, buzele groase; era foarte urât, și, dacă n'ar fi fost îmbrăcat cu uniforma de licean, ar fi fost întocmai ca băiatul bucătăresei Anca... Era ursuz, tăcea tot timpul și încă nu zimbise măcar odată. Fetele uitându-se la el, au înțeles numai decât că era foarte deștept și învățat. Tot timpul sta adâncit pe gânduri, și, așa de stăpânit de ideile lui, încât, când îl întrebau ceva, tresăria, își scutura capul și nu știa de ce era vorba.

Fetele au văzut că și Ionel, de felul lui, vorbăreț și vesel, de astădată vorbea puțin, nici nu zimbiă, și par'că încă nu-i părea bine c'a venit acasă... Cât au

băut cu toții ceaiu, numai odată a spus o vorbă surorilor și atunci a rostit cuvinte ciudate. Le arată cu degetul samovarul și zise:

— În California toată lumea bea gin, nu ceaiu.

Și eră gânditor. Judecând după cum se priviau cei doi preteni, se vedea că pe amândoi îi băteau aceleași gânduri.

După ceaiu cu toții s'au dus în odaia copiilor. Tatăl și cu fetele s'au așezat la masă și s'au apucat de lucru, ce lăsaseră la sosirea băeților: făceau po-doabe de hârtie colorată pentru pomul de Crăciun. Eră un lucru foarte plăcut; fetele nu mai puteau de bucurie ori de câte ori vedeau isprăvită vre-o po-doabă; tata se bucură și el, și, din când în când, aruncă foarfecele, supărându-se că nu erau destul de ascuțite.

Mama intră în odaie și foarte îngrijită întrebă:

— Cine a luat foarfecele mele? Ivan Nicolaici, iar mi-ai luat foarfecele!

— Ah, Doamne sfinte, nici foarfece nu ni se dau? răspuse tata cu glas plângător și lăsă lucrul ca un om jicnit; dar peste o minută iar lucră la po-doabe.

Anii trecuți Ionel luă și el parte la pregătirea pomului de Crăciun sau se ducea în curte să vadă cum făceau argatul și vizitiul un munte de zăpadă; dar acum nici el nici Ceapoff n'au crezut hârtia colorată vrednică de luarea lor aminte, nici nu s'au dus să vadă grajdurile, ci s'au așezat lângă fereastră și vorbesc încet.

Apoi au deschis un atlas geografic și s'au apucat de uitat mereu pe o hartă.

— Mai întâi la Perm — zicea încet Ceapoff... apoi la Tiumen... apoi la Tomsc... apoi... apoi la Kamciata. De acolo Samoezii ne vor duce cu luntrea peste marea lui Bering... și iată și Aliasca. Aci sunt multe fiară selbatice.

— Dar California? întrebă Ionel.

— California e mai jos... Să ajungem în Aliasca și de acolo nu e departe... Hrana va trebui să ne-o câștigăm vânând și pescuind.

Ceapoff toată ziua se feri a vorbi cu fetele și se uită încuntrat la ele. Seara s'a întâmplat de l-au lăsat vre-o cinci minute singur cu fetele... Nu eră politicos să tacă.

Tuși de vre-o câteva ori, se frecă pe mâni, se uită ursuz la Cati, și-o întrebă:

— Ați cetit ceva din Mayne Reid?

— Nu, n'am cetit... Ian ascultă, știi să patinezi?

Afundat în gândurile lui, Ceapoff nu răspuse nimic la această întrebare, se bosumflă și oftă așa de greu, par'că-i eră prea cald. Apoi s'a uitat iar la Cati și zise:

— Când o turmă de bizoni trece prin câmpie, pământul se cutremură și atunci mustangii tremură spăriați.

Și după o tăcere, fără nici o legătură cu ce începuse:

— Se întâmplă ca Indienii să atace trenurile. Dar mai rău ca toate sunt moschiții și termiții...

— Ce sunt aceia?

— Moschiții sunt un fel de țintari, Termiții, ca niște furnici albe cu aripi. Înțepă rău. Știi cine sunt eu?

— Domnul Ceapoff.

— Nu. Eu sunt Montigomo, Ghiara Vulturului, șeful celor neînvinși...

Mașa, cea mai mică din fete, se uită la el, apoi la fereastră și zise gânditoare:

— Azi la masă am avut mâncare cu ceapă.

Cuvintele misterioase rostite de Ceapoff, faptul că tot vorbiă încet cu Ionel, și că Ionel nu se jucă, ci se tot gândia la ceva, — toate aceste erau ciudate și de neînțeles. Cele doue fete mai mari, Cati și Sonia, au început să-i pândiască pe băieți. Seara când ei s'au culcat, fetele au stat la pândă, la ușa odăii lor, și au ascultat ce vorbeau... Și, vai, ce-au aflat!

Băieții erau gata să fugă în America să caute aur; pentru drum aveau toate cele gata: un revolver, doue cuțite, o lupă, o busolă și patru ruble!

Fetele au aflat că băieții vor merge pe jos mai multe mii de kilometre și pe drum se vor lupta cu tigri și cu sălbatici; că, pe urmă vor găsi aur și fildeș vor omori pe dușmanul lor, se vor face hoți de mare, vor bea vin și în sfârșit se vor însură cu fete frumoase și vor avea plantații de cafea, de trestie de zahăr... Ionel și Ceapoff vorbeau amândoi foarte aprinși. Iși luau unul altuia vorba din gură. Ceapoff își zicea Montigomo, Ghiara Vulturului; iar lui Ionel îi zicea... „fratele meu cel cu fața palidă“.

— Vezi, să nu spui nimic mamei, zise Cati Sonei, ducându-se la culcare... Ionel o să ne aducă din America aur și fildeș, și, dacă spui mamei, nu-l vor lăsa să plece.

În ajunul Crăciunului, Ceapoff toată ziua se uită pe harta Asiei și tot scria ceva; iar Ionel, trist, chinuit, pe gânduri, umblă ursuz prin odăi și nu mănăca nimic.

Odată chiar se opri înaintea icoanei, își făcu cruce și zise:

— Doamne, iartă-mă pe mine păcătosul! Doamne, păzește pe biata mamă!

Spre seară Ionel începă să plângă. Ducându-se la culcare, îmbrățișă tare pe tată-sau, pe mamă-sa și pe surori. Cati și Sonia înțelegeau ce însemnează aceasta; iar cea mică, Mașa, nu pricepea nimic și numai uitându-se la Ceapoff, cădea pe gânduri și zicea oftând:

— Anica zice că în post trebuie să mâncăm fa-sole și ceapă...

Desdemineata de Ajun, Cati și Sonia s'au sculat încet și s'au dus să vadă, cum au să plece băieții la America. Au pândit la ușe.

— Așă! Nu vrei să pleci! — întrebă Ceapoff supărat — spune! Nu pleci?

— Doamne! — zicea Ionel, plângând încet — Cum să plec? Imi pară rău de mama.

— Fratele meu cel cu fața palidă, te rog, să mergem! Tu singur m'ai încredințat că vei plecă; tu m'ai ademenit, și la vremea plecării, ți-e frică.

— Mie... nu-mi e frică dar... mi-e jale de mama.

— Spune verde, pleci sau nu?

— Plec... dar mai așteaptă. Aș vrea să mai stau și acasă.

— Atunci plec singur! strigă hotărât Ceapoff. — Mă lipsesc de tine. Și mai voiai să vânezi tigri, să te lupți!

— Dacă e așă, dă-mi pistoalele!

Ionel începă să plângă cu sughituri. Sorioarele auzindu-l începă și ele a plânge încet. Se făcă tăcere.

- Nu pleci? mai întrebă odată Ceapoff.
- Ple... plec...
- Atunci îmbracă-te.

Ceapoff, ca să-l înduplece pe Ionel, începă să laude America, răcniă ca tigrii, suflă ca vaporul, înjură, făgăduia lui Ionel să-i dea tot fildeșul și toate pieile de lei și de tigri. Și acel băiețel slab, oacheș, cu părul zbârlit și cu pistrue pe obraz, acum li se părea fetelor o ființă extraordinară. Eră un erou, un om plin de curaj! Și răcniă așa, că de după ușe se părea că în adevăr eră tigrul sau leu.

Fetele s'au întors în odaia lor și se îmbrăcară; Catia cu ochii plini de lacrimi zicea:

- Ah, mi-e așa de frică!

Până la vremea, când s'au așezat la masă, a fost liniște, dar atunci s'a aflat că băieții nu mai erau acasă... Slujile au plecat să-i caute la bucătărie, la grajduri. — Nu erau nicăieri. Au trimis oameni în sat — nici acolo nu i-au găsit... S'a băut și ceaiul fără băieți, iar când a venit și vremea cinei, mama începă să se îngrijească tare, începă să plângă chiar. Și noaptea au trimis iar în sat; i-au căutat pretutindeni, s'au dus cu felinare spre gărlă... Doamne! Ce istorie s'a început!

A doua zi veni un uriadnic, și scris o hârtie în sufragerie.

Mama plângea.

Dar iată că lângă scară se opră o sanie și aburi se ridicau dela caii cei albi.

- Ionel a venit! strigă cineva în curte.
- Domnișorul Ionel a venit! țipă Natalița, venind fuga în sufragerie.

Și Mylord începă să latre cu glasul lui gros: Hau! Hau!

S'a aflat atunci că pe băieți i-au arestat în oraș în piață. Acolo tot întrebau unde se vinde praf de pușcă.

Ionel, cum intră în sală, începă să plângă cu sughituri și se repezi în brațele mamei. Fetele, tremurând, se gândiau cu groază ce avea să fie acum și a auzit cum luă tata de mâni pe Ionel și pe Ceapoff și îi duse la el în biuro, și acolo vorbi lung cu ei. Și mama vorbea și ea și plângea.

— Ei cum se poate așa, zicea tata. — Dacă vor află la liceu, ce-ai făcut, vă dă afară din toate școlile și dumneata, domnule Ceapoff, nu ți-e rușine acum? E frumos ce ai făcut? Dta ai ademenit pe Ion și cred că vei fi pedepsit de părinții dumitale. Se poate să faceți așa? Unde ați dormit?

- La gară! răspuse tot mândru Ceapoff.

Ionel se culcă, — i-au pus la cap un șervet mutat în oțet. Au trimis o telegramă și a doua zi veni o doamnă, mama lui Ceapoff, de și-a luat băiatul.

Ceapoff plecând, remase tot ursuz și mândru și luându-și rămas bun dela fete, nu rosti nici un cuvânt: a luat însă un caiet dela Catia și-a scris ca amintire: „Montigomo, ghiara Vulturului“.

Bolnav.

I.

*De departe scriu aceste rânduri,
Mamă dragă sunt bătut de gânduri,
N-am o clipă ca să-mi fie bună,
Mă omoară inima ne bună!*

*Intre flori de poezie pline,
In o casă 'n care nime vine,
Eu trăesc și nime nu mă vede,
Părăsit sunt, crede-mi mamă, crede!*

*Zorile ce nopțile destramă,
Le petrec cu plâns și jele, mamă;
Vremea tristă vine, vremea piere,
Cruda suferință iar' mă cere.*

*Când voi ști să-mi prietuesc o viață?
Când n'or licări lărimi pe față?
Când voi fi scăpat de chin și gânduri?
— Când mi-or pune trupul între scânduri!*

II.

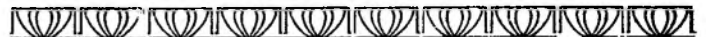
*Atâta viață 'n jurul meu
Și eu aștept să mor.
In jurul meu sunt mii de vieți
Legate de un dor.*

*Palpită 'n inimi foc ciudat,
In brațe dor de strâns,
In peptu-mi iarna s'a 'ncuibat
Ochii mă dor de plâns.*

*O, chinuri fără de sfârșit,
Vă stingeți — ori să pier.
Să-mi fie visul împlinit
— Să mă renasc: mister.*

(Bad Reichenhall.)

Emil Isac.

Felurimi.

Secretele frumuseții. Părinții în Italia sunt foarte atenți ca copiii lor, cu deosebire fetele, să fie frumoși încă din timpul vârstei celei mai fragede. Chiar în clasele cele mai sărace, femeile nu au numai un mers grațios, ci poartă și capul cu o grațioasă demnitate. Ei ajung la această printr'aceea că poartă sarcini pe cap, cu aceasta ei obțin o ținută mai frumoasă. Chiar copiii oamenilor avuți trebuie să poarte sarcini grele pe cap, ceea ce contribuie la dezvoltarea cefei și a umerilor. Se poartă mare grije și trăsăturilor feței. Nasurile copiilor sunt adesea presate și apăstate zilnic pentru a le lungi sau scurtă. Nu le e permis copiilor italieni nici odată ca să-și frece ochii. Lacrămile nu trebuiesc reținute nici odată, și copiii trebuiesc lăsați să plângă de oare-ce aceasta face ochii curați și limpezi. A ceti sub seară nu e permis. Cele doue mijloace mai bune pentru a conserva frumusețea sunt liniștea când nu te simți bine, și evitarea de a mânca

multă carne. Liniștea completă chiar când ești numai puțin indispus opresc nervozitatea și te fac să apari bine. Dieta conține prea puțină carne, în schimb se recomandă fructe și masajiu la față.

Căsătorie prin fonograf. De curând s'a celebrat în statul New-York o căsătorie prin fonograf, cauza care a silit la acest mijloc a fost tristă. Mirele eră din Illinois, iar mireasa din Kentucky. Aceasta se îmbolnăvise de anghină difterică și nimeni nu trebuia să între în odaia ei. Mirele nu voia să amâne căsătoria și prin urmare luă un preot și două fonografe. Într'unul dintre ele se luară întrebările preotului și răspunsurile mirelui. Apoi se schimbară cilindrele și cele două mașine fură trimise miresei, una cu întrebările preotului, pe când nenorocita mireasă vorbea în cealaltă.

De când datează țigările. Țigările au fost introduse în Europa acum 400 de ani. Ele au fost descoperite în Cuba de marinerii cari au însoțit pe Cristofor Columb în lunga lui călătorie, care a avut de rezultat descoperirea Americii. Oamenii trimiși de el ca să observe ținutul, i-au spus că, pe unde au umblat, au întâlnit o mulțime de indieni, bărbați și femei, „cari țineau în gură niște suluri mici, aprinse”. Sulurile acestea nu erau decât țigări făcute din foi de tutun. Oamenii lui Columb s'au obicinuit repede cu fumatul acestor țigări și au adus multe cu dânșii în Europa, la reîntoarcerea lor. Spaniolii au botezat planta din care se făceau țigările „tabaco”. Denumirea aceasta a fost adoptată apoi și de alte țeri, cari au pronunțat-o așa cum le venia mai bine în limba lor. Țigările n'au fost la început așa de perfecte, ci încetul cu încetul fabricarea lor s'a desevarșit și a ajuns în starea în care se găesc astăzi. De asemenea n'a existat la început foiața de țigare, ci țigările erau înfășurate tot într'o foaie de tutun. În această foaie de tutun se înfășurau alte foi sfărmate între mâni.

De ce îmbătrânesc femeile? Un medic englez a ajuns la convingerea, că nici femeia nu îmbătrânește înainte de timpul sosit, numai din propria ei vină și nebagare de seamă. O femeie frumoasă, își ajunge culmea frumuseții, la etatea de treizeci ani, căci frumuseța copilăriei nu se poate considera, decât de presemnele plăcute ale unei pompe ce va să fie. Dacă deci trăsăturile fine ale unei femei se schimbă înainte de vreme, atunci vina e numai în chipul de trai al ei. Lipsa de mișcare, viața monotonă, munca puțină și neglijarea esteriorului sunt cauzele principale. Femeia trebuie să grijească mult și de starea sufletească. Dintre toate trăsăturile fine ale omului sunt de o durată mai lungă, privirea ochilor blânzi și plini de bunătate. După părerea medicului englez, că cineva să-și păstreze frumuseța, se cere și voință tare; dar credem că aceasta nu-i de ajuns, trebuie și fericire.

Influența bucuriei. Despre renumitul scriitor tragedian din Grecia, Sophocles, când eră la adânci bătrânețe, se zicea că e nebun. Pentru ca să arate că nu e nebun, el a scris o dramă cu care a câștigat primul premiu. Atunci, de bucurie, a murit. Chilon din Sparta a murit de bucurie pentru că fiul seu a eșit învingător în jocurile olympice. Marcus Juventus Thalna, când se află înaintea altarului, aducând jertfă de mulțumire, primi din Roma știrea că de oarece a cucerit insula Corsica, va intra în Roma ca triumfător; atunci de bucurie a căzut jos și a murit. Fouquet muri, fiindcă a auzit că Ludovic XIV i-a redat libertatea.

Cât să doarmă copiii? Medicul rusesc, profesorul Manassein, prescrie următoarele reguli: Somnul copiilor nu este iertat a se întrerupe nici intenționat, nici fără intențiune, nici nu este permis să-l prelungească în mod artificial. Copiii dela 1-2 ani au trebuință să doarmă la 16-18 ore, dintre cari 12 ore au să cadă noaptea, adică între 7 seara și 7 dimineața, celelalte peste zi. Copiii de 2-3 ani să doarmă la zi 15-17 ore, de 3-4 câte 14-16, de 4-6 câte 13-15, de 6-9 câte 10 12, de 9-13 câte 8-10. În etatea de tranziție, când copiii se desvoaltă în juni și fecioare, timpul de dormire se mai prelungește puțin; cătră sfârșitul acestei perioade iară se scurtează la 7-8 ore. Somnul principal firește are să fie noaptea, cel mai scurt după amiază. Să nu se uite nici odată, că organismul se obicinuește și la un timp, care este stricacios. Dacă omul doarme mai îndelungat, pe cum cere liniștea spiritului și a corpului, mai întâi din lipsă de exercițiu neîndestulător se produce o scădere a puterilor corporale spirituale — a doua, organele se obicinuesc cu o stare anormală de nutriție, prin ceea ce se slăbește activitatea în starea când omul nu doarme.

Chiuituri și strigături.

— Din Cergăul scheiesc. —

Vai de mine ce-am făcut,
Că mi-am dat doru 'n prumut?
Când o fost ca să iubesc,
Dau să-l caut, nu-l gălesc.

Sus îi cerul jos îi noru,
Ce face badea cu doru;
Jos îi luna sus îi noru,
Departa-i badea cu doru.

Măi badiță,
Măi, măi, măi,
Haida pe sară la noi,
C'am un păr cu pere moi,
Să-le mâncăm amândoi;
Am un păr cu pere dulci,
Să-le mâncăm când te duci.

Drac'o mai vâst ca pe-aici
Garduri rele și cotețe,
Fete de sărac mărețe;
Dar să vedeți pe la noi
C'au fetele car și boi
Și nu-s mărețe ca la voi.

Badeo la voi în grădină
Și-o prins doru rădăcină;
Eu mă duc să-l chiem acasă,
Șapte rădăcini nu-l lasă;
Eu mă duc să-l chiem la noi,
Maica mă strigă 'napoi.

Ce te ții badișo mândru,
Că la tine nu-mi stă gându!
Că chiar gându de mi-ar sta,
Nu mă lasă măicuța.

Culese de:

Ioan Boteiu.

SALON

Femeile și conversația.

Conversația are în viață și în familie, în special, o importanță considerabilă. Bancherul ca și industriașul care tratează o afacere, comerciantul care voește să dea o mai mare atenție mărfurilor sale, făcând pe cumpărători să-i cumpere marfa, știe să-i țină încâtușați într'o conversație animată, ca și medicul care caută să se impue, prin temperamentul său, bolnavului și familiei, reușește a fi apreciat numai în urma conversației ce o ține.

Conversația dar, este aceea care întreține farmecul relațiilor familiare, care face pe om amabil, spiritual și iubit de cercul său.

Dar cui îi incumbă sarcina de a fi o bună și spirituală ființă, care într'un cerc de familie, îi este cerut de a întreține șirul convorbirei, varietatea discuțiilor, animația și veselia, dacă nu femeii?

Ea, trebuie să aibă în mână șirul conversației, ea trebuie să gonească atmosfera plictiselei oaspeților dându-le subiecte de vorbire, mici idei, anecdote, pe cari desfășurându-le alții, să facă a domina în casă, plăcerea și veselia.

Una din greșelile cele mai mari, care le facem adesea-ori, este de-a deschide vorba de subiecte ușoare, cari nu se referă la altceva, decât la frivolități și cancanuri.

Femeile cari vor să nu cadă în multe situațiuni neplăcute, au să țină cont și de personagiile cari sunt de față și cari sunt menite a duce șirul convorbirilor.

Un om de litere va fi mai apt la discuții, decât un avocat, pentru a-și exprima părerile asupra unui roman sau comedii.

Tot astfel și un avocat va ști să-și exprime părerea sa mai bine despre o jurisprudență, decât un comerciant sau actor.

Deci, când noi ne adresăm cu o întrebare unei persoane, trebuie să-l întrebăm lucruri și fapte, cari se refer la meseria sa și de competența lui, iar nu a-l înjosii, punându-i întrebări la care el nu ar putea răspunde cum trebuie.

Afară de aceasta, trebuie să ținem în seamă și autoritatea persoanei cu care vorbim. Trebuie să știm a nu jigni în amorul propriu, pe acei din jurul nostru, cari se bucură de o autoritate vădită, contestându-i părerile emise.

Femeii îi este dată și sarcina frumoasă, de a împăcă divergențele de păreri, emise de cei din jurul ei, neînjosind pe nimeni, căutând să deie partea ce se cuvine Cezarului, Cezarului, păstrând și câteva cuvinte amabile pentru ceilalți.

Și un lucru rău, pe care-l observăm zilnic, este că femeia nici odată nu trebuie să-și arate pe față animozitățile sale, față de unul, exprimându-și aceasta în fața celorlalți.

Prin tăcere se face agurida miere, zice proverbul și de aceste vorbe trebuie să țină seama femeia, în toate împrejurările unei conversațiuni.

Lucia Dincă.

Iubirea de adevăr.

Copiii au adese-ori înclinațiuni de a răspunde cu capul plecat și cu privirea îndreptată în jos la întrebările ce li se pun. Mai cu seamă copiii sfoși sau încăpăținați nu privesc bucuros drept în față pe aceia cari vorbesc cu ei. Dacă sunt siliți să facă aceasta, ridică de regulă ochii în sus, pe când capul le este aplecat în jos, cu care ocazie de regulă își ridică în sus sprâncenele, își încrețesc fruntea, abstrăgând dela aceea că această urită mișcare mimică poate influența și exteriorul copilului, de oare-ce ea, devenită obicei, lasă pe frunte încrețituri cari desfigurează fața.

Să se deprindă cu cea mai mare severitate copiii să aibă totdeauna privirea deschisă și dreaptă.

Un copil obicinuit cu aceasta, își va plecă ochii la pământ când vorbește sau care va evita privirile părinților trădează prin aceasta însuș că a spus un neadevăr, a tănuțit ceva sau că a făcut o oare-care faptă rea.

Astfel un copil, care a fost învățat cu strictețe să țină sfânt adevărul, de regulă devine însuș trădător. Aceasta este pentru părinți de mare folos. Dacă s'a deșteptat bănuiala, să nu se cruțe nici o osteneală de a se asigura cu cea mai mare esactitate că oare nu s'a înșelat. Nici odată să nu se lase nepedepsită o minciună de oare-ce aceasta strică cu încetul caracterul copilului. Dar numai un tratament plin de iubire și binecugetat poate să facă pe copil sincer.

Să se caute de a-i trezi conștiința, dar aceasta în nici un caz nu trebuie să se facă cu severitate. De frica pedepsei copilul își ia refugiul la minciună; el caută să scape de pedeapsă și prin aceasta încrederea este înăbușită.

Olimpia

LITERATURĂ.

Studii Istroromâne. În edițiunea Academiei Române a apărut, ca estragere din memoriile secțiunii literare, o broșură intitulată: „Studii Istroromâne” de Sextil Pușcariu membru corespondent al Academiei Române, în colaborare cu dnii M. Bartoli, A. Belulovici și A. Byhan. I. Texte. Fără d'a intra în detalii, cari nu sunt de competența noastră, nici de a femeilor la cari se adresează mai cu seamă organul nostru de publicitate, ne servim de indicările prefetei, scrise de dl Sextil Pușcariu. Dsa începe seria de *studii istroromâne* cu publicarea textelor, pe cari se întemeiază studiile. Lucrarea se împarte în patru părți. Partea primă cuprinde texte, a doua note și glosar, a treia gramatica dialectului istroromân, a patra studii: va cuprinde o introducere etnografică și biografică de dl Bartoli, după care vor urma deducțiunile cari se pot face din studiul dialectului istroromân asupra trecutului și nașterii lui și se va cerceta procesul de desnaționalizare a acestei insule românești, înconjurată de popoare străine. Textele cuprinse în partea primă sunt culese, la îndemnul dlui Sextil Pușcariu, de dl Alois Belulovici, Român din Istria, ajutat și de o culegere a fratelui seu Iosif Belulovici. Dl Pușcariu accentuează, că în textele pe cari le dă nu poate fi vorbă nici de cea mai mică influență daco-

română. Conținutul acestor texte, zice dl Pușcariu, e destul de variat. O parte din ele sunt basme, cari au asemănare desevărsită cu basmele noastre. Majoritatea lor însă constă din snoave și novele populare, în cari lipsește miraculosul. Acestea nu sunt numai opere de artă pură, ci au și o tendință educativă. Eroul lor e de obște un flăcău, uneori o fată. Câte odată acesta e înrudit de aproape cu Păcala al nostru. La sfârșit se reproduc bucăți mai scurte, în cari se descriu superstiții; urmează o nuntă, descrierea obiceiurilor la nunți și la Crăciun. Precum se vede, lucrarea este cât se poate de valoroasă. Prețul 70 bani.

Manuale românești oprite. Ministrul ungar al instrucțiunii, contele Apponyi, a oprit din școale următoarele cărți: 1) „Manual de istorie bisericească“, de dr. Ilarion Pușcariu. Sibiu, 1901, Ediția II; 2) „Limba maternă“ de dr. Ilarion Pușcariu. Sibiu, 1904. Ediția III; 3) „Cunoștințe din constituția patriei“, de Ioan Popovici. Sibiu, 1902; 4) „Aduș la istoria pedagogiei“, de dr. P. Pipoș. Arad 1903. Ediția III. Motivul opririi este că aceste cărți ar cuprinde neadevăruri și necuviințe față de legile patriei.

Congres român de științe sociale. La 24 septembrie se va deschide la București congresul român de științe și va ține 4 zile. Comitetul de organizare pune în discuție: „Studii asupra vieții țărănești și îmbunătățirea ei“. Cu această ocazie se vor prezenta următoarele rapoarte: 1. V. M. Kogălniceanu: Istoricul chestiunii țărănești; 2. L. Golescu: Viața fizică a săteanului; 3. D-rii V. Roșculeț și Kaminschi: Viața săteanului din punct de vedere al sănătății; 4. Dr. Lupu: Rolul medicinei față cu boalele cari izvoresc din starea economică a săteanului; 5. Dr. Proca: Alimentația săteanului; 6. A. Gădei: Invoelii agricole; 7. G. D. Scraba: Condițiunile de trai ale săteanului; 8. D. Comșa: Mijloacele economice pentru îmbunătățirea stării săteanului; 9. D. Drăghicescu: Viața culturală a săteanului; 10. Th. D. Speranța: Viața morală a săteanului; 11. St. Chiloschi: Viața juridică a săteanului. Inscrierile se adresează dlui G. D. Scraba, secretarul-organizator al congresului, strada Domnița Anastasia 11, care va da toate lămuririle cerute. La cerere se trimite gratuit broșura congresului, apărută zilele acestea de sub tipar.

Tipografie și gazetă românească în Basarabia. Românii din Basarabia vor aduce, în cursul acestui an, o tipografie din România pentru tipărirea tuturor cărților lor bisericești în moldovenește. De asemenea, o gazetă eclesiastică va apărea tot în moldovenește.

Ziar nou. Paza Neamului, ziar social-politic, a apărut la Târgu-Jiu și va eși odată pe săptămână sub redacțiunea dlui August Crainic.

TEATRU ȘI MUZICĂ

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ își va ține adunarea generală din ast an în Lipova, comitatul Timiș, la 15/28 august. Onorații oaspeți cari vor lua parte la aceasta adunare, — pentru a li se putea câștiga cvartire, sunt rugați a se însinua cel mult până în 26 august st. n., la dl președinte a secției de încvartirare *D. Roman în M.-Radna.* — *Comitetul executiv.*

Reprezentatie teatrală în Șiria. Tinerimea română din Șiria va aranjă la 12 august n. reprezentatie teatrală urmată de dans, în sala Casei Naționale, sub președința de onoare a dlui dr. Iacob Hotăran, vicepreședinte dl Axente Secula, cassar dl Iuliu Groșoreanu, controlor dl Trăian Terebențiu; un comitet aranjator de 15 persoane. Program: Poezie de G. Cosbuc, decl. de dra Mărioara Tamaș; „Pălăriile“ comedie în 3 acte de Alfred de Hennequin, localizată de R. I., jucată de dșoarele Tulia Bogdan, Lucia Bogdan, Hortensia Radnean și de dnii George Hotăran, Aurel Doboș, Romul Laza, Nicolau Hotăran, Ioan Sevici. Comitetul de dans se compune din 62 persoane. Damele sunt rugate a se prezenta în toaletă de stradă. Muzica lui Ghiuțu din Abrud.

Concert și teatru român în O. avița-română. Reuniunea de cetire și cântări din Oravița-română a dat la 2 august n. concert și teatru în grădina de fir. Program: I. Teatru. 1. „Bărbațul cu muerea“, dialog de Gh. Cătană, predat de dșoara Fl. Popovici și de dl C. Lazăr. 2. „Tinerete bătrânețe“, comedie într'un act de Gh. Cătană. Persoanele: Florica, o femeie tânără din sat, dșoara Fl. Popovici; Măriuța, asemenea o femeie, prietina Floriceii, dșoara M. Cucu; Dămian, bărbatul Floriciei, dl Gh. Sterian; Ghiță, drăguțul Floriciei, dl Gh. Gașpar; Nică, drăguțul Măriuții, dl I. Bogdan; Bosioc, un călător, dl R. Țortolea. II. Concert. 1. „Motto“, cor bărbătesc. 2. Podoleanu: „Imn de sărbare“, cor mixt. 3. Musicescu: „Arme, Arme“ cor mixt cu acompaniament de orchestră. 4. Vidu: „Nu-mi place, Imi place“, cor mixt cu acompaniament de orchestră. 5. Vidu: „Negruța“, cor. mixt cu soli. 6. Spontini: „Marș triumfal“, executat de cor. După producțiune dans.

Teatru și prelegeri populare în Bucovina. Cetim în „Gazeta Bucovinei“ că societatea academică „Junimea“ va aranjă și în anul acesta reprezentări teatrale și prelegeri populare pe la sate cu ocaziunea petrecerilor, ce se aranjează în decursul verii. Spre acest scop s'au compus doue secțiuni din membrii ai „Junimii“, cari s'au pregătit deja cu multe piese teatrale și prelegeri de înțelesul poporului nostru dela țeară.

Dl Zaharie Bărsan a dat duminică la 5 august o reprezentatie teatrală în Deva cu concursul dșoarei Brașoveanu. S'a jucat „Mărinarul“ dramă într'un act de Theuriet; Declamație; „Furtuna casnică“ comedie într'un act. După reprezentatia teatrală dans.

× **Concert și teatru în Zorlenț-mic.** Corul bisericesc gr. or. din Zorlenț-mic a aranjat cu ocaziunea sfințirii bisericeii concert și reprezentatie teatrală cu următorul program: 1. Motto. 2. „Hristos a înviat“ de Vorobchievici. 3. „Marșul român“, cor bărb. de I. Vidu. 4. „Hora Dobrogei“, cor mixt de N. Popovici. 5. „Soldan Viteazul“, monolog de V. Alecsandri predat de St. Panga. 6. „Toarce leleo“ de * *. 7. „Lugojana“, cor mixt de I. Vidu. 8. „Vlăduțul mami“, monolog de V. Alexandri predat de I. Ședean. 9. „Irmosul Paștilor“ de Vorobchievici. 10. „Ruga dela Chișeteu“, comedie de Iosif Vulcan.

× **Reprezentatie teatrală în Viștea-de-jos.** Tinerimea din Viștea-de-jos a dat la 5 august o reprezentatie teatrală. S'au jucat: „Nu te jucă cu dracul“ comedie într'un act de I. Negruzzi și „Clevetici“ farsă. După teatru dans.

Concert în Sângeorgiul-român. Reuniunea de ceteră și cântări din Sângeorgiul-român a dat la 2 august concert și reprezentație teatrală. Au fost mai multe declamațiuni și coruri; s'a jucat „Nunta țărănească” comedie într'un act de V. Alecsandri. În urmă dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Resplata muncii pentru biserici. Sub numirea aceasta regele Carol a semnat decretul pentru înființarea unei medalii nouă. Medalia va avea trei clase și se va da tuturor persoanelor cari au contribuit la pregătirea cultului creștin ortodox în România.

Școala pentru economia și industria de casă din Sibiu își va începe cursurile pentru anul viitor la 15 septembrie n. Institutul va funcționa atât prin secțiunea economică, cât și prin cea industrială. Instrucțiunea secțiunii economice se află sub conducerea dșoaiei Veturia Pap. Instrucțiunea va fi exclusiv în limba română, se va conversa însă și în alte limbi, în deosebi în cea maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă. Eleva internă plătește o taxă lunară de 50 cor., cea externă 40 cor.

Internatul Ștefan cel Mare din Rădăuț, înființat înainte de un an pentru adăpostirea de elevi români, a produs frumos progres. Din anunțul ce publică direcțiunea aflăm, că de mult, — ba poate nici odată — n'a fost rezultatul clasificății la gimnaziul din Rădăuț atât de favorabil cu privire la elevii români ca în anul școlar de curând expirat. În deosebi e remarcabil faptul, că între eminentiștii acestui gimnaziu, care trece de cel mai sever institut de învățământ din țară, elevii internatului ocupă cvalitativ și numeric primul loc. Așă de pildă a avut clasa I-a într'amândouă dispărțiturile 5 eminentiști, dintre cari 4 au fost români. Clasa II-a, care numără la sfârșitul anului aproape 60 elevi, a avut numai 2 eminentiști, cari ambii au fost români și elevi ai internatului. Unicul octavan din internat (elevul Bolocan) a trecut examenul de maturitate. Intre 22 elevi, câți i-a avut internatul în anul școlar expirat, nu ai unul n'a putut obține un rezultat bun la clasificăție. Meritele ce și le-a câștigat acest institut cu privire la elevii români ai gimnaziului rădăucean în privința didactică și pedagogică-disciplinară au fost recunoscute în termini elogioși și de directorul de Mor cu prilejul unei conferențe. Luând act cu cea mai mare bucurie de acest succes strălucit, ne împlinim datoria constatând că președintele comitetului e dl Teofil Petraș, secretarul dl I. Avram și directorul internatului dl dr. I. Tar-naschi.

Gimnaziul ort. or. din Suceava. Raportul pe an școlar 1905/6 conține: 1. Vocalele latinești cu accent slab în limba română, de prof. dr. Euseb. Popovici. 2. Raportul școlar de directorul Ștefan de Repta. Din raportul școlar scoatem următoarele: Corpul didactic constă din 1 director, 12 prof. și inv. def., 13 suplenți, 2 inv. de religione și 6 inv. secundari. Numărul elevilor a fost 615 și anume 692 publici și 13 privatiști. După naționalitate au fost 340 români, 241 germani, 5 ruteni, 29 de alte națiuni. După confesiune au fost 336 ort. or., 159 ovrei, 10 protestanți, 99 rom. cat., 4 arm. or. Didactru s'au solvit în ambele semestre

10.084 cor., 15 elevi au primit stipendii în suma totală de 2001 cor. Societatea „Școala română” a dat elevilor ajutoare în suma totală de 2871 cor., societ. pentru sprijinirea elevilor 64 cor. 88 b. și casa elevilor 609 cor. 99 b.

Societatea „Transilvania” din București, fundată pentru ajutorarea studenților și elevilor meseriași români de dincoace de Carpați, publică concurs, cu termenul de 1 septembrie n. pentru următoarele două stipendii: a) Stipendiul „Al. Papiu Ilarian” de 1800 lei anual, pentru studiul științelor politice și de stat, combinate cu finanțele și economia politică. b) Un stipendiu de 800 lei anual, pentru filosofie, la una din facultățile ungare. Condițiunile ce trebuiesc să înnunnească concurenții pentru stipendiul „Al. Papiu Ilarian” sunt: Să aibă titlul de doctor în drept dela una din facultățile ungare. Pe lângă titlul de doctor, vor mai prezenta, actul de naștere, cu care să dovedească că este român și n'a ajuns etate de 30 ani, certificat medical că se află pe deplin sănătos. Stipendiul se acordă pe timp de doi ani începător cu anul școlar 1906—1907. Studiile le va urmă în Germania și cu preferință la Berlin. Stipendiul se acordă pe tot timpul cât durează cursurile unde va urmă studiile. Cererile se vor adresa dlui G. Missail, președintele Societății, strada grațioasă 2, până în 25 august n.

Stipendii vacante în Sibiu. Devenind vacante două stipendii de câte una mie (1000) coroane din dotațiunea dela stat, destinate pentru cualificarea absolvenților din cursul teologic al seminarului archidiecezan din Sibiu, pentru ocuparea acestora se publică concurs, cu termenul de 7 septembrie n. Cererile de concurs sunt a se adresa la conzistorul archidiecezan din Sibiu.

Pentru ce nu se prea duc țaranii din România la biserică. În privința aceasta „Voința Națională” ne dă următoarea informațiune: „S'o observat că în multe părți țaranii evită de a se duce la biserică duminicile și sărbătorile, din cauză că unii preoți le pretind bani pentru mir. Ministerul de interne a dat o circulară prefectilor, prin care îi invită să ia măsuri ca să nu se mai pretindă nimic la miruit, căci nu se poate transforma în obligație obiceiul format în unele locuri de câțiva binevoitori creștini cari oferă ceva bisericii la miruit. De altfel și Sf. Mitropolie a încunostiințat episcopii de acest lucru, și a obligat pe preoți să nu pretindă nimic la miruit”.

Posturi vacante la școlile din Brașov. La școlile centrale române ort. resăritene din Brașov au devenit vacante următoarele posturi, pentru cari eforia publică concurs în „Telegraful Român”: La școala comercială sup. e de ocupat un post de profesor pentru catedra de limba maghiară și germană, iar la școlile primare un post de învățător și un post de învățătoare pentru lucrul de mână la școala de fete.

CE E NOU?

Hymen. Dl Ioan Pap profesor la gimnaziul de stat din Panciova și dșoara Cornelia Șfurlea, fiica reposatului preot gr. cat. George Șfurlea din Cehei, Bihor, ș-au serbat cununia la 7 august n. — Dl Gavril Muste, absolvent de teologie din dieceza Gherlei și dșoara Valeria Pop, fiica preotului Ioan Pop din

Domin, s'au logodit la 30 iulie. — Dl *Ilarion Tode-reanu*, adjunct la perceptoria din Vatra-Dornei din Bucovina și dșoara *Virginia Dimitrovici*, fiica parocului Teofil Dimitrovici în numita comună, se vor cunună în duminica viitoare în biserica parochială din Vatra-Moldovitei. — Dl dr. *Leonida Domide* și dșoara *Amalia Puian* se vor cunună la 12 august în Blaj. — Dl dr. *Cornel David* medic în Orăștie și dșoara *Aurora Balta*, fiica preotului Ioan Balta din Beregseu, s'au logodit. — Dl *Iuliu Prodan* profesor în Agria și dșoara *Rosalia Socaciu* se vor cunună la 27 august în biserica gr. cat. din Năsăud. — Dl *Romulus Giurgiu* învățător în Arancuta și dșoara *Lețiția Pop* s'au cununat la 5 august în biserica gr. c. din Sâmbotelnic. — Dl *Petru Ghelejan*, cancelist orășenesc în Lugoj și dșoara *Veturia Dorca*, fiica preotului gr. or. din Șuștra, s'au cununat în Lugoj. — Dl *Octavian Maniu*, cassar la cassa districtuală a bolnavilor din Lugoj și dșoara *Cornelia Teran* din Recița-montană s'au logodit. — Dl *Simeon Lupan* absolvent de teologie și dșoara *Cornelia Lupan*, fiica preotului Nicolae Lupan din Chimbaia, comitatul Sătmar, s'au cununat la 2 august. — *Indreptare*. În Hymen din nr. 27 al foii noastre s'a străcurat o greșeală de tipar. Regretând aceasta, care s'a făcut în graba tipăririi, o coregem, ca în loc de *Movilescu* să se cetească *Moisescu*.

Știri personale. Dl *Duiliu Zamfirescu*, prim-secretar la legațiunea României în Roma, a fost numit secretar general al ministerului de afaceri străine. — Dl dr. *Alexandru Pop*, subprocuror regesc la tribunalul din Oradea-mare, a fost numit procuror regesc la tribunalul din Bistrița. — Dl dr. *Valer Ostatea* a fost ales medic cercual în Mocirla. — Dșoara dr. *Valeria Curtuțiu* a fost numită de ministerul de interne reg. ung. medic în asilul de copii din Giulia; dșoara Curtuțiu e prima Româncă din Ungaria, care a obținut diploma de doctor în medicină.

× **Dame distinse cu decorațiuni.** Regele Carol a conferit „Răsplata Muncii“ cl. I. dnelor Zoe D. A. Sturdza, Sevastia P. P. Carp, Eliza Gr. Triandafil, Smaralda general Manu, președinta societății „Micilor lucrătoare“, Ana colonel Odobescu, Elena colonel Ghica, Irina Butculescu, Zoe dr. Râmniceanu, Sabina dr. Cantacuzino, Lydia Filipescu, Maria colonel Tufelcică, Smaranda Gh. Apostoleanu, Maria Castano, Maria Stamati.

Expoziția din București. Regele Carol a acordat medalia jubilară tuturor expozenților din țară și din străinătate. — *Deputații naționali* dela dieta din Budapesta, români, slovaci și sârbi, precum anunță unele ziare, se vor duce în corpore la București la finea lui august să viziteze expoziția de acolo. — *Tărârima bucovineană română* a obținut la direcțiunea expoziției, prin delegații Societății Academice „Dacia“, pentru țeranii români din Bucovina, cari vor vizita expoziția, toate inleznirile. Excursionistii, scrie „Gazeta Bucovinei“, vor plecă spre capitala României în primele zile din septembrie și vor petrece acolo 5 zile, în care timp vor vizita pe lângă întreaga expoziție și monumentele cele mai însemnate. — *Dela Gherla* învățătorii români din părțile acele vor plecă la expoziția din București în 15 august și vor sta acolo 8 zile.

× **Studenții români din Beins la expoziția din București.** Un grup de 17 studenți din Beins au sosit la

București sub conducerea dlui Mihail Cosma, student teolog. Excursionistii, cari de atuncia de sigur s'au și întors acasă, precum aflăm din „Voința Națională“ au fost găzduți la școala superioară de meserii. Au vizitat orașul și expoziția, în care comisariatul le-a acordat intrarea gratuită, ca și la arenele romane.

Din Blaj la expoziția din București se aranjează o excursiune, care va plecă din Blaj la 19 august n., noaptea întâlnindu-se la Brașov cu toți cei ce vreau să ia parte. În ziua următoare, la 20 l. c., societatea va plecă la orele 11 și 35 minute din zi de acolo la București unde va sosi la 8 ore 5 m. seara.

Învățătorii din părțile Timișorii la București. Membrii Reuniunii învățătorilor dela școalele populare gr. or. române din protopresbiteratele Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova vor face o călătorie de studiu la București și Constantinopol, sub conducerea protopopului dr. Traian Putici din Timișoara. Excursionistii vor plecă din Timișoara la 13 august, pe linia Verciorova, de unde își vor urma drumul cu tren special la București. Aici vor sta timp de 4 zile. După ce vor vizita orașul Târgoviște și Curtea de Argeș, excursionistii vor merge la Constanța, iar de aici la Constantinopol cu vapor special. Intoarcerea se va face iarăș pe la București, apoi Sinaia, Brașov. Toate speșele de călătorie, dus și întors cl. III, vor fi de persoană 50 coroane.

Petrecere de vară. La Săliște tinerimea a aranjat joi la Sf. Ilie o petrecere de vară în Netedul, care apoi s'a continuat în sala festivă a școlii.

Monumentul lui Lascar Catargi. Ziarele din Florența anuță că sculptorul Romanelli a isprăvit de modelat monumentul lui Lascar Catargi. În partea de mijloc a monumentului se află doue figuri reprezentând unirea Moldovei cu Muntenia. Altă parte a monumentului reprezintă pe Catargi anunțând principelui Carol această unire, care dă noi forțe României și prestigiu casei domnitoare române. În jurul bazei monumentului se află un țăran român care lucrează la arat și doi descărcători din portul Galați cari lucrează la descărcatul vapoarelor. Ziarul „Nazione“ spune că monumentul este minunat de frumos. Sculptorul Romanelli a terminat de asemenea și monumentul funebru al soției senatorului român Poroineanu.

Expoziție românească în Egipt. Direcțiunea serviciului maritim român a luat dispozițiunea ca la noua agenție a serviciului maritim al României, ce se creiază pe ziua de 1 octombrie la Alexandria, să se înființeze o expozițiune permanentă și un muzeu comercial unde vor fi expuse în permanență toate produsele solului și industriei naționale române. Aceasta expoziție are menirea să facă cunoscut și în Orient produsele solului românesc.

Au murit: *Ionică Barbu*, cel din urmă membru al renumitei familii de cântăreți lăutari din Moldova, care cu talentul seu manifestat prin pătrunzătoarea-i voce de bariton, a ajuns a fi resfățatul tuturor și în deosebi al boerimei, în timpul din urmă al Basariei, la Iași, în săptămâna trecută; — Dr. *Sebastian P. Radu*, protopop gr. c. în Mureș-Uioara, la 29 iulie, în etate de 54 ani; — Văd. *Ana Frateș* n. Moroianu, preoteasă văduvă în Prejmer, la 30 iulie, în etate de 76 ani.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN (Str. Áldás nr. 14/296/b).